

13 mei 2024 (update)

Oorspronkelijke taal: Nederlands

COI FOCUS

VENEZUELA

Houding van de autoriteiten ten aanzien van migratie

Disclaimer:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen.

De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vermeld worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding	5
1. Migratiecontext	6
1.1. Algemeen	6
1.2. Houding van de autoriteiten ten aanzien van migratie	8
1.3. Monitoring van Venezolanen in het buitenland	10
2. Migratiewetgeving	13
2.1. Wetgeving	13
2.2. Documenten	13
2.3. Het Vuelta a la Patria-plan	15
3. Terugkeer	16
3.1. Algemeen	16
3.2. Vrijwillige terugkeer: motieven en profielen	17
3.3. Gedwongen terugkeer	19
3.4. Terugkeer: gerapporteerde problemen	20
Samenvatting	23
Bibliografie	24

Lijst van afkortingen

AI	Amnesty International
CBP	Customs and Borders Protection
CDH UCAB	Human Rights Center van de Andrés Bello Catholic University
CICPC	Corps of Scientific, Criminal and Criminal Investigations
DGCIM	General Directorate of Military Counterintelligence
DVZ	Dienst Vreemdelingen Zaken
EUAA	European Union Agency for Asylum
FAES	Fuerzas de Acciones Especiales
GNB	Guardia Nacional Bolivariana
ETPV	Estatuto Temporal de Protección para Migrantes
HRC	Human Rights Center (Andres bello Catholic University)
HRW	Human Rights Watch
ICG	International Crisis Group
IOM	International Organization for Migration
IRB	Immigration and Refugee Board of Canada
JRS	Jesuit Refugee Service
OAS	Organization of American States
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
OVM	Observatorio Venezolano de Migración
PASI	Puntos de Asistencia Social Integral
PNB	Policía Nacional Bolivariana
PPT	Permiso por Protección Temporal
PROVEA	Programa Venezolano de Educación-Acción en Derechos Humanos
SAIME	Servicio Administrativo de Identificación, Migración y Extranjería
SEBIN	Servicio Bolivariano de Inteligencia Nacional
SIIPOL	Sistema de Investigación e Información Policial
TPS	Temporary Protection Status
USCIS	United States Citizenship and Immigration Services
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
USDoS	United States Department of State
R4V	Response for Venezuelans
VS	Verenigde Staten
WOLA	Washington Office on Latin America

MMC	Mixed Migration Centre
ENCOVI	Encuesta Nacional de Condiciones de Vida

Inleiding

Dit rapport beschrijft de houding van de Venezolaanse autoriteiten ten opzichte van migratie. De informatie geeft weer hoe de autoriteiten kijken naar de vele vluchtelingen en migranten die Venezuela verlaten hebben en hoe ze reageren op de terugkeer van hun onderdanen na een verblijf in het buitenland.

Dit onderzoek bestaat uit drie hoofdstukken en omvat de periode van 2021 tot februari 2024. Het onderzoek werd afgesloten op 2 mei 2024 en is een update van de gelijknamige COI Focus van 23 november 2021.

Het eerste hoofdstuk geeft een beschrijving van de huidige migratiecontext met recente cijfers van de actuele Venezolaanse diaspora. Nadien gaat dit onderzoek na hoe de Venezolaanse autoriteiten kijken naar de vele Venezolanen die vandaag hun land verlaten en of er al dan niet sprake is van monitoring van de activiteiten van hun onderdanen in het buitenland.

Een tweede hoofdstuk behandelt vervolgens de wetgeving die op dit gebied van toepassing is. Ook het door de autoriteiten gelanceerde programma *Plan Vuelta a la Patria* dat de terugkeer van Venezolanen moet bewerkstelligen komt hier aan bod.

Het derde hoofdstuk gaat tot slot dieper in op de terugkeer van Venezolanen uit het buitenland. Het gaat na welke de actuele cijfers rond terugkeer zijn en of deze terugkeer al dan niet vrijwillig plaatsvindt. Daarnaast worden de motieven van vrijwillige terugkeer nader bekeken en komen tot slot de gerapporteerde problemen van terugkeerders aan bod.

Voor het schrijven van dit rapport raadpleegde Cedoca publicaties van analysecentra en gespecialiseerde mensenrechten- en onderzoeksorganisaties zoals onder meer Programa Venezolano de Educación- Acción en Derechos Humanos (PROVEA), Mixed Migration Centre (MMC), Regional Inter-Agency Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela (R4V), en het Washington Office on Latin America (WOLA). Internationale organisaties zoals International Crisis Group (ICG), Human Rights Watch (HRW), de Organization of American States (OAS) en Amnesty International (AI) werden eveneens geconsulteerd. Verder raadpleegde Cedoca eveneens de COI-rapporten van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken en het COI-rapport over Venezuela van het European Union Agency for Asylum (EUAA). Aanvullende opzoeken deed Cedoca op de websites van lokale en internationale mediakanalen zoals de oppositiekrant TalCual, El Pitazo, El Nacional, Infobae, the New York Times en El País.

1. Migratiecontext

1.1. Algemeen

Volgens cijfers van het Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela, Response for Venezuelans (R4V)¹ hebben begin november 2023 7,7 miljoen Venezolanen het land verlaten.² Het Center for Strategic and International Studies (CSIS) spreekt in deze context van de grootste migratiecrisis ter wereld, groter dan de ontheemding van Syriërs en Oekraïners buiten hun land.³ Ongeveer een kwart van de bevolking heeft Venezuela verlaten.⁴ Venezolanen ontvluchtten hun land sinds 2013 vanwege de economische, politieke en humanitaire crisis. In de beginperiode waren de meest voorkomende bestemmingen andere Zuid-Amerikaanse landen. Maar het steeds strengere immigratiebeleid van deze landen, de economische crisis na de pandemie en de toename van vreemdelingenhaat maakten dat Venezolaanse migranten en vluchtelingen op zoek gingen naar tweede en derde bestemmingen. Hierbij is de Verenigde Staten (VS) een van de belangrijkste opties, zelfs wanneer ze hierbij gebruik moeten maken van zeer risicovolle routes zoals de Darién Gap tussen Colombia en Panama.⁵ Ook naar Europa is een toenemende migratie vast te stellen.⁶

Zo'n 6,5 miljoen Venezolanen verblijven eind 2023 in Latijns-Amerika. Hiervan wonen zo'n 2,88 miljoen Venezolanen in buurland Colombia, 1,54 miljoen in Peru, 510.000 in Brazilië, 475.000 in Ecuador en 444.000 in Chili.⁷

POPULATION PER COUNTRY			
Colombia	2.88 M	THE SOUTHERN CONE	
Peru	1.54 M	Argentina	217.7 K
Brazil	510.1 K	Uruguay	32.9 K
Ecuador	474.9 K	Bolivia	16.4 K
Chile	444.4 K	Paraguay	5.2 K
THE CARIBBEAN		CENTRAL AMERICA & MEXICO	
Dominican Republic	124.1 K	Mexico	113.1 K
Trinidad & Tobago	36.2 K	Panama	58.2 K
Guyana	21.7 K	Costa Rica	29.4 K
Aruba	17.1 K	OTHER COUNTRIES*	
Curaçao	14.0 K	1.19 M	

Tabel 1: Cijfers Venezolanen in Latijns-Amerika, november 2023⁸

Spanje telde volgens cijfers van januari 2022 477.000 Venezolanen en de VS telde in 2021 545.000 Venezolanen.⁹ Sindsdien nam de migratie van Venezolanen naar de VS sterk toe. Uit gegevens van de Amerikaanse Customs and Borders Protection (CBP) blijkt dat de immigratiediensten 50.499

¹ The Regional Inter-Agency Coordination Platform was established pursuant to the request by the UN Secretary-General to UNHCR and IOM on 12 April 2018, to lead and coordinate the response to refugees and migrants from Venezuela.

² R4V, 11/2023, [url](#)

³ CSIS, 27/11/2023, [url](#)

⁴ New York Times (The) (Correal A.), 07/02/2024, [url](#)

⁵ La Mañana, 10/12/2023, [url](#)

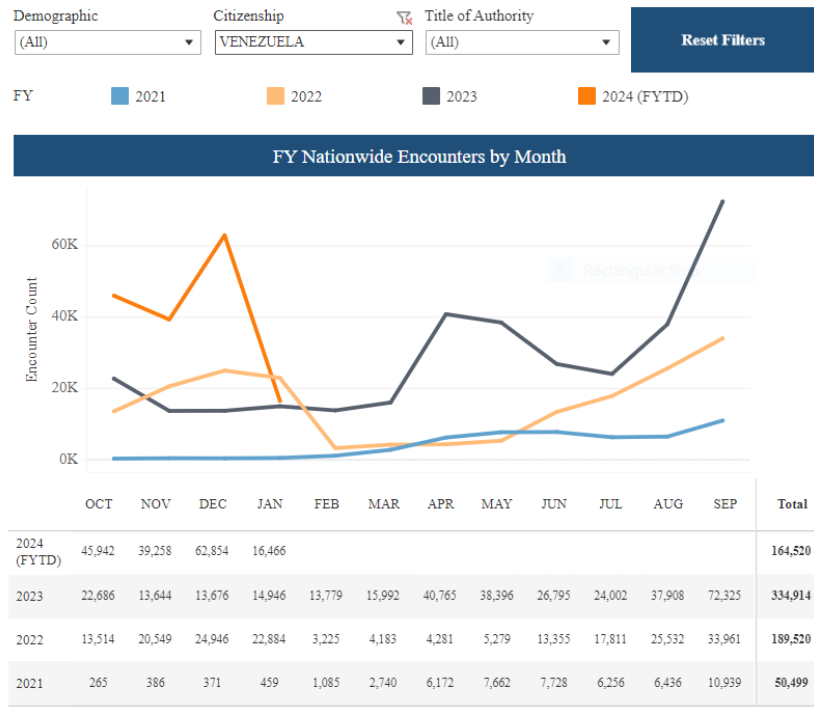
⁶ Eurostat, 12/02/2024, [url](#)

⁷ R4V, 11/2023, [url](#)

⁸ R4V, 11/2023, [url](#)

⁹ R4V, 30/11/2023, [url](#)

binnenkomsten van Venezolanen registreerden voor het fiscale jaar 2021 (oktober tot september), voor 2022 waren dit er 189.520 en in 2023 334.914. Vooral in de tweede helft van 2023 nam het aantal binnenkomsten van Venezolanen sterk toe en ook begin 2024 blijven de cijfers hoog. In de maand september 2023 werden met 72.325 binnenkomsten het hoogste aantal Venezolanen geregistreerd.¹⁰ Op 20 september 2023 kondigde de Amerikaanse minister van Binnenlandse Veiligheid, Alejandro N. Mayorkas, de verlenging en herbestemming van de Tijdelijke Beschermde Status (Temporary Protected Status, TPS) voor Venezuela voor achttien maanden aan.¹¹

Grafiek 1: U.S. Customs and Borders Protection (CBP) registraties van Venezolanen per Fiscaal Jaar (FY)¹²

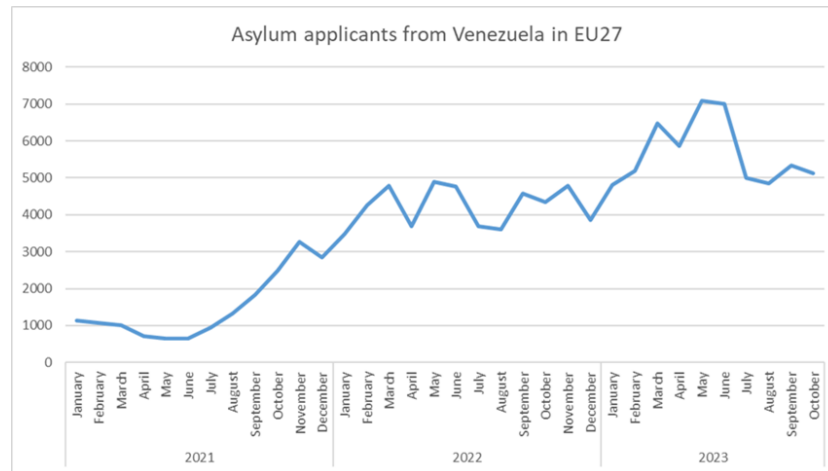
Ook het aantal Venezolanen dat een asielaanvraag indiende in de Europese Unie nam sinds 2021 toe. Volgens cijfers van Eurostat stond Venezuela in 2022 op de derde plaats in de top 10 van de eerste asielaanvragen in de Europese Unie. Venezolanen dienden in 2022 50.050 aanvragen in, waarvan 45.225 in Spanje. In 2020 ging het om 30.325 aanvragen binnen de hele EU en in 2021 om 17.375 aanvragen.¹³

¹⁰ CBP, 02/2024, [url](#)

¹¹ USCIS, s.d., [url](#)

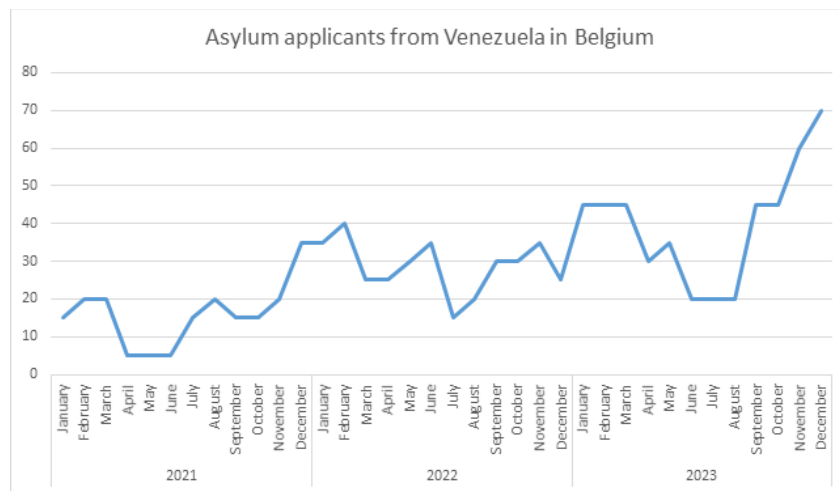
¹² CBP, 02/2024, [url](#)

¹³ Vluchtelingenwerk Nederland, 08/2023, [url](#)

Grafiek 2: Asielaanvragen Venezolanen binnen de EU27. Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van gegevens van Eurostat voor de periode van januari 2021 – oktober 2023¹⁴

Ook in België nam het aantal asielaanvragen van Venezolanen licht toe sinds 2021.

Grafiek 3: Asielaanvragen Venezolanen in België. Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van gegevens van Eurostat voor de periode van januari 2021 – oktober 2023¹⁵

1.2. Houding van de autoriteiten ten aanzien van migratie

De houding van de Venezolaanse autoriteiten ten aanzien van migratie is ambigu, zoals blijkt uit de geraadpleegde bronnen. Langs de ene kant noemen ze de hoge aantallen Venezolanen die het land verlaten leugens en verzinsels. Zo noemt president Maduro in december 2019 de migratiecijfers absurd en ridicuul. De Colombiaanse autoriteiten zouden dergelijke cijfers verzinnen om internationale fondsen aan te vragen, aldus Maduro.¹⁶ In oktober 2023 verklaarde de Venezolaanse

¹⁴ Eurostat, 12/02/2024, [url](#)

¹⁵ Eurostat, 12/02/2024, [url](#)

¹⁶ Libertad digital, 11/12/2019, [url](#)

president dat er in totaal twee miljoen Venezolanen het land hebben verlaten, in tegenstelling tot de bijna acht miljoen die internationale organisaties vermeldden.¹⁷

Langs de andere kant is het officiële discours gericht op het benadrukken van het economische karakter van de migratie. Rubén Darío Molina, viceminister op het Venezolaanse ministerie voor Buitenlandse Zaken, veroordeelde in oktober 2023 de classificatie van Venezolaanse migranten als vluchtelingen. Volgens hem wordt de term vluchteling verdraaid en politiek gemanipuleerd door instanties als het United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) en andere VN-organisaties. De Venezolaanse onderdanen zijn geëmigreerd om economische redenen en Venezuela vervolgt zijn bevolking onder geen enkele voorwaarde, aldus de viceminister.¹⁸ Ook de president verklaarde in dezelfde periode dat Venezolanen enkel en alleen omwille van de slechte economische situatie, veroorzaakt door de internationale sancties, het land verlaten.¹⁹ Eind februari 2024 verklaarde de president opnieuw dat indien de VS hun sancties tegen Venezuela zouden opheffen, alle migranten binnen het jaar naar Venezuela zouden terugkeren.²⁰ Ook verklaarde president Maduro tijdens zijn televisieshow *con Maduro+* dat er een netwerk van *coyotes* (mensensmokkelaars) bestaat dat wordt geleid door politiek opposanten David Smolansky, Carlos Vecchio, Leopoldo López, en Juan Guaidó. Het netwerk verleidt Venezolanen met valse beloftes om te migreren naar de VS. Zo verklaarde de president op televisie:

“That perverse quartet, fugitives from Venezuelan justice, is behind the coyote networks, and they enrich themselves” with it. They have deceived thousands of Venezuelans into going to different destinations in South America. Now they take them in the worst conditions, charging them thousands of dollars.”²¹

Een ander deel van het discours van de Venezolaanse autoriteiten ten aanzien van migranten gaat over het feit dat veel Venezolanen willen terugkeren naar hun land. Steeds wordt er door de autoriteiten op gewezen dat Venezolanen in het buitenland het slachtoffer zijn van xenofobie en daarom willen terugkeren.²² Vele migranten zijn volgens de Venezolaanse autoriteiten onder valse beloften of voorwendsels naar het buitenland gelokt om er te moeten vaststellen dat ze enkel WC's mogen schoonmaken, worden uitgebuit, en het voorwerp zijn van talloze vernederingen, aldus de president.²³ Volgens hem zouden zich in juni 2021 200.000 Venezolanen hebben aangemeld om terug te keren uit de naburige landen. Dit zou, eveneens volgens de president, snel kunnen indien het land fondsen zou krijgen van het UNHCR. Omdat dit niet het geval is, gebeurt dit alles nu door de autoriteiten zelf, via het *Vuelta a la Patria*-plan (zie infra), aldus de president.²⁴ In de communicatie rond het *Vuelta a la Patria*-plan doen de autoriteiten zich steeds voor als de redders van de misleide migranten die nu willen terugkeren uit het buitenland.²⁵

Tijdens een fact-finding-missie naar Caracas in mei 2019 en mei 2022 verklaarde de onderzoeker van International Crisis Group (ICG) aan Landinfo dat een verblijf in het buitenland als een asielzoeker op zich niet negatief gezien wordt door de autoriteiten.²⁶

“Having stayed abroad for a long time as an asylum seeker does not in itself seem to be a matter that the Venezuelan authorities are concerned about. Since the authorities are keen to bring Venezuelans back to Venezuela in order to give the impression that conditions in the country are

¹⁷ EFE, 10/10/2023 [url](#)

¹⁸ Ministerio del Poder Popular para Relaciones Exteriores, 09/10/2023, [url](#)

¹⁹ EFE, 10/10/2023, [url](#)

²⁰ TalCual, 26/02/2024, [url](#)

²¹ Orinoco Tribune, 11/10/2023, [url](#)

²² Libertad digital, 11/12/2019, [url](#)

²³ BBC, 29/08/2018, [url](#)

²⁴ El Comercio, 24/06/2021, [url](#)

²⁵ Embajada de Venezuela en Perú, s.d., [url](#)

²⁶ Landinfo, 30/05/2023, p. 5, [url](#)

normalized again, it goes without saying that coming back does not cause negative reactions.”
[Vertaling]²⁷

In februari 2024 nam Cedoca via e-mail eveneens contact op met de Venezuela-onderzoeker voor ICG te Caracas en vroeg hem naar de actuele houding van de Venezolaanse autoriteiten ten aanzien van asielzoekers. De onderzoeker antwoordde dat recente voorvallen (zie hoofdstuk 3.3) maken dat hij begin 2024 een andere inschatting maakt van deze situatie in vergelijking met zijn inschatting ten tijde van de fact-finding-missie van Landinfo. Volgens de onderzoeker zijn er begin 2024 wel indicaties dat de autoriteiten deze personen met enig wantrouwen bekijken:

“I think the default position is that they are to be regarded with suspicion. Perhaps the clearest recent indication of this was the treatment given to a large group of Venezuelans deported from Iceland last November. Relatives said members of the group were detained and isolated for two days, interrogated and made to sign documents with no lawyers present and that money provided by the Icelandic authorities was confiscated.”²⁸

1.3. Monitoring van Venezolanen in het buitenland

Het Nederlandse ambtsbericht vermeldt dat de militaire inlichtingendienst Dirección General De Contrainteligencia (DGCIM) naar verluidt een speciale opleiding heeft voor inlichtingenofficieren die in het buitenland op Venezolaanse ambassades geplaatst worden. De officieren worden, volgens een vertrouwelijke bron²⁹, zagezegd als diplomaat in *países de special interés* (landen van speciale interesse) geplaatst. Deze personen hebben volgens de bron ook de taak Venezolanen in het buitenland te monitoren. Een bron die in het buitenland de belangen van Venezolanen behartigt, geeft aan in de belangstelling te staan van de Venezolaanse ambassade van zijn verblijfslaan. Deze belangstelling wordt volgens de bron niet als bedreigend ervaren, maar met deze belangstelling laat de ambassade wel zien de organisatie van de bron te monitoren.³⁰

Begin 2020 controleerde de Colombiaanse Migration Operational Articulation Group (GAO) ontvangen klachten over de aanwezigheid van een cel belast met het plannen en uitvoeren van aanvallen op leden van de Venezolaanse oppositie in Colombia. Na drie maanden inlichtingenwerk legden ze een heel spionagenetwerk bloot. De Colombiaanse krant El Tiempo meldde destijds dat de spionnen in Colombia onder meer toezicht hielden in winkelcentra en openbare plaatsen. Volgens de Colombiaanse president hebben de Venezolaanse autoriteiten de afgelopen jaren tientallen Venezolaanse spionnen naar Colombia gestuurd om te infiltreren bij de Colombiaanse inlichtingendiensten en om het doen en laten van Venezolaanse oppositiepolitici te controleren. Een van hen was de 35-jarige Alejandro Olivares die half september 2021 werd doodgeschoten in Venezuela tijdens een confrontatie met agenten van de onderzoekspolitie CICPC (Cuerpo de Investigaciones Científicas, Penales y Criminalísticas). Het motief van deze gewapende confrontatie is niet bekend. Olivares was in maart 2020, samen met twee anderen, gedepoteerd uit Colombia op beschuldiging van het leiden van een netwerk van Venezolaanse spionnen in Colombia. De

²⁷ Det å ha oppholdt seg lenge i utlandet som asylsøker, synes ikke i seg selv å være et forhold som venezuelanske myndigheter er opptatt av. Siden myndighetene er opptatt av å få venezuelanerne tilbake til Venezuela for å kunne gi et inntrykk av at forholdene i landet er normalisert igjen, sier det seg selv at det å komme tilbake ikke skaper negative reaksjoner (ICG; venezuelansk forsker; venezuelansk menneskerettighetsorganisasjon, møter Caracas mai 2022) In: Landinfo, 30/05/2023, p. 5, [url](#)

²⁸ Gunson P., Venezuela-onderzoeker voor ICG, e-mail, 21/02/2024

²⁹ Noot ambtsbericht: Het merendeel van de gebruikte vertrouwelijke informatie werd ingewonnen tijdens een *fact-finding-mission* naar Venezuela van 17/02/2020 tot 29/02/2020. Het gaat om interviews met relevante en deskundige bronnen ter plaatse.

³⁰ Ministerie Buitenlandse Zaken Nederland, 06/2020, p. 111, [url](#)

Colombiaanse autoriteiten hadden bewijs dat de Venezolanen behoren tot de Special Actions Forces (Fuerzas de Acciones Especiales, FAES).³¹

Op 9 september 2021 verklaarde mensenrechtenverdediger en directeur van het Casla Instituut (een mensenrechtenorganisatie die zich toelegt op Latijns-Amerika en gebaseerd is in Tsjechië), Tamara Suju, dat 200 leden van het Venezolaanse regime zich op Colombiaans grondgebied bevinden en zich bezighouden met spionage, inlichtingenwerk en sabotagedaden tegen de regering van Duque alsook het saboteren van Venezolaanse militairen en operationele ambtenaren die zijn overgelopen. De toenmalige Colombiaanse president Duque reageerde op de onthulling met een verklaring dat de aanwezigheid van Venezolaanse spionnen gekend is en dat ze, wanneer ontmaskerd, steeds worden gedeporteerd.³²

In een artikel van juni 2020 over het gebruik door de Venezolaanse regering van militairen als spionnen in Colombia en andere landen, meldt het Argentijnse mediakanaal Infobae het volgende over het gebruik van deze praktijk in Spanje:

“Begin 2016 hebben verschillende Venezolanen de Spaanse regering gevraagd onderzoek te doen naar de spionageactiviteiten van de toenmalige luitenant-kolonel José Rafael Vásquez Mora, die ambtenaar was bij de Venezolaanse ambassade in Madrid en was geïnfiltrerd in oppositiegroepen tegen de regering van Nicolás Maduro, in het bijzonder de Vereniging van Venezolaanse Studenten in Spanje, het Democratisch Platform van Venezolanen in Madrid en de Burgerlijke Vereniging van Venezolanen. Spanje klaagde dit aan en uiteindelijk moesten zestien militairen die als diplomatiek personeel van Venezuela in Spanje waren geaccrediteerd, Spanje verlaten, waaronder Vásquez Mora. Een gepensioneerde luitenant, Edmelcar Delgado, was de sleutel tot het ontmaskeren van Vásquez Mora, en hij onthulde ook dat in Spanje, de Verenigde Staten, Panama en Colombia het werk van de militaire attachés in de ambassades eruit bestaat om mensen die bekend staan als opposanten op te volgen.” [vertaling]³³

In juli 2023 leverde Spanje het voormalige hoofd van de militaire inlichtingendienst van Venezuela, Hugo Carvajal, uit aan de VS. Als hoofd van de militaire contraspionagedienst van 2004 tot 2011 was Carvajal een trouwe bondgenoot van Chávez. Hij had zich echter in 2019 tegen Maduro gekeerd en moest daarom Venezuela ontvluchten. De VS vaardigden een arrestatiebevel uit tegen hem. Hij leefde enkele jaren volledig ondergedoken in Madrid alvorens hij hier door de Spaanse autoriteiten werd ontmaskerd en gearresteerd.³⁴

Op 21 februari 2024 werd voormalig militair luitenant Ronald Ojeda Moreno ontvoerd vanuit zijn appartement in Chili, waar hij woonde. Volgens zijn entourage gebeurde de ontvoering door de DGCIM die zich voordeden als Chileense migratiepolitie.³⁵ De Chileense autoriteiten onderzoeken de zaak en houden bij het afsluiten van deze COI Focus nog alle hypothesen open waaronder een

³¹ Noticias Financieras, 20/09/2021, via Factiva, [url](#)

³² Today in 24, 16/09/2021, [url](#)

³³ A principios del año 2016 varios venezolanos le pidieron al Gobierno español que se investigara la actividad de espionaje del entonces teniente coronel José Rafael Vásquez Mora, quien era funcionario en la embajada de Venezuela en Madrid y se había infiltrado en grupos opositores que realizaban actividades, contra el gobierno de Nicolás Maduro, especialmente la Asociación de Estudiantes Venezolanos en España, la Plataforma Democrática de Venezolanos en Madrid y la Asociación Civil de Venezolanos.

España se quejó y finalmente debieron salir de España 16 militares acreditados como personal diplomático de Venezuela en ese país, entre ellos Vásquez Mora, quien cumplía funciones como oficial adjunto a la Agregaduría de Defensa, pero se hacía pasar como estudiante opositor, usando nombres falsos, tales como Sebastián Urdaneta.

Un teniente retirado que responde al nombre de Edmelcar Delgado fue clave para desenmascarar a Vásquez Mora, además de revelar que, en España, Estados Unidos, Panamá y Colombia, la labor de los agregados militares en las embajadas es la del seguimiento de personas opositoras al régimen venezolano., in Infobae (Barráez S.), 13/10/2021, [url](#)

³⁴ BBC, 19/07/2023, [url](#)

³⁵ Voz media, 21/02/2024, [url](#)

ontvoering door de DGCIM maar ook de Venezolaanse misdaadorganisatie Tren de Aragua.³⁶ Op 1 maart 2024 werd het levenloze lichaam van de voormalige luitenant teruggevonden. Een zeventienjarige Venezolaan werd in Chili aangehouden en de Chileense autoriteiten onderzoeken de moord.³⁷ Odeja Moreno zat eerder gevangen in Venezuela op verdenking van samenzwering en slaagde er in 2017 in om Venezuela te ontvluchten. Hij had politiek asiel gekregen in Chili. Eind januari 2024 maakte Maduro een lijst bekend met zogenaamde landverraders, beschuldigd van samenzweringen tegen het regime. Odeja Moreno stond op deze lijst.³⁸ In een interview met de Colombiaanse krant El Tiempo naar aanleiding van de ontvoering van Odeja Moreno geeft misdaadonderzoeker, oppositiepoliticus en voormalig politiek gevangene Iván Simonovis³⁹ aan dat de DGCIM een programma heeft om oppositieleden, ex-militairen en burgers die Venezuela om politieke redenen hebben verlaten, te monitoren in Colombia, Ecuador, Peru en Chili. Volgens Simonovis hebben de autoriteiten een speciaal programma genaamd "Nautilus" waarbij militair personeel en burgers zich voordoen als tegenstanders van het regime om zo de oppositie in het buitenland te infiltreren.⁴⁰

Gevraagd, in oktober 2021, naar het gekend zijn van incidenten met betrekking tot monitoring of intimidatie van opposanten en activisten in België, antwoordde een vertegenwoordiger van de ngo PROVEA in Europa dat hier bij de organisatie geen incidenten over bekend zijn. De contactpersoon wijst er evenwel op dat hij geen overzicht heeft van de hele Venezolaanse diaspora in België.⁴¹

Gevraagd of de Venezolaanse autoriteiten in staat zijn hun onderdanen te monitoren in het buitenland, in bijvoorbeeld Europa en België, antwoordde een mensenrechtenactivist werkzaam in het Human Rights Center van de Andrés Bello Catholic University (CDH UCAB) in de stad Caracas, in haar e-mail van oktober 2021 het volgende:

"Monitoring does not depend on the place but on the profile of the person and purpose of the trip. A high profile opponent will surely be monitored. People with a lower profile, but who go to activities considered "hostile" (for example, meetings of the United Nations or the OAS) can be monitored."⁴²

Gevraagd of er concrete gevallen van monitoring gekend zijn de afgelopen jaren, antwoordde de mensenrechtenactiviste het volgende:

"There have been allegations of the deployment of undercover agents of the Maduro government in Colombia, where a third of the Venezuelans who have fled the country are found, but I do not have reliable information in this regard."⁴³

Cedoca stelde in februari 2024 de vraag of Venezolanen in het buitenland gemonitord worden door het regime eveneens aan de Venezuela-onderzoeker bij ICG in Caracas. De onderzoeker antwoordde het volgende:

"My sense of this is that it will depend to a large extent on where you are. In places with large concentrations of Venezuelan migrants, such as Miami or Madrid, I would expect exile groups to be infiltrated and spied on. If you are in a less common destination it's unlikely there will be resources to keep tabs on you."⁴⁴

³⁶ El País, 23/02/2024, [url](#)

³⁷ Latin Times (the), 02/03/2024, [url](#)

³⁸ Infobae, 21/02/2024, [url](#)

³⁹ Iván Simonovis is voormalig hoofd beveiliging van de Venezolaanse hoofdstad Caracas. Hij werd in 2004 gearresteerd door de regering-Chávez voor zijn verantwoordelijkheid bij de rellen in Caracas. In 2019 ontsnapte hij uit huisarrest en sindsdien leeft hij in de VS in ballingschap. De Morgen, 19/11/2021, [url](#)

⁴⁰ El Tiempo, 25/02/2024, [url](#)

⁴¹ Vertegenwoordiger van PROVEA in Europa, e-mail, 13/10/2021

⁴² Mensenrechtenactiviste in het CDH UCAB, e-mail, 15/10/2021

⁴³ Mensenrechtenactiviste in het CDH UCAB, e-mail, 15/10/2021

⁴⁴ Gunson P., Venezuela-onderzoeker voor ICG, e-mail, 21/02/2024

Gevraagd naar de eventuele risico's bij terugkeer van opposanten met een laag profiel antwoordde de ICG-onderzoeker in februari 2024 het volgende:

"The repression in Venezuela tends to be selective, so one person's experience can be very different from another's. The authorities do keep quite comprehensive records on the voting population to determine their loyalties. So someone who has come to their attention in the past will attract suspicion under certain circumstances, particularly if they remain active. A lot will depend on what they do on their return. I don't think it would be right to say they would automatically face reprisals, but nor could they be sure of passing under the radar."⁴⁵

2. Migratiewetgeving

2.1. Wetgeving

Venezuela ratificeerde op 10 mei 1978 het Internationaal Pact voor Politieke en Burgerrechten waarin artikel 12 stelt dat elke burger vrij is het land te verlaten en terug te keren.⁴⁶ Dit recht werd eveneens verankerd in artikel 50 van de Venezolaanse grondwet:

"Everyone shall freely transit by any means throughout the national territory, to change his or her domicile and residence, to leave and return to the Republic, to move his or her goods or belongings within the country and to bring his or her goods into or remove them from the country, subject only to such limitations as may be prescribed by law. In cases involving the granting of a concession, the law shall provide for the circumstances in which an alternate route must be provided. Venezuelans shall enter the country without need for authorization of any kind. No act of the Public Power may establish against Venezuelans the penalty of banishment from the national territory".⁴⁷

2.2. Documenten

Het mensenrechtenrapport van het United States Department of State (USDoS) over Venezuela in 2020 geeft aan dat het verkrijgen van een paspoort in de loop van 2020 steeds moeilijker werd. Potentiële aanvragers wachtten 's nachts in de rij en ontvingen vaak geen paspoorten na jaren van vertraging. Verschillende aanvragers betaalden naar verluidt enkele duizenden Amerikaanse dollars om een paspoort te verkrijgen. Voor 2022 herhaalt USDoS dat het verkrijgen van een paspoort moeilijk bleef en dat burgers vaak grote sommen geld gevraagd werden om een paspoort te verkrijgen.⁴⁸ De autoriteiten namen herhaaldelijk paspoorten in beslag van journalisten, leden van de oppositie en afgevaardigden van het parlement wanneer ze probeerden het land te verlaten.⁴⁹

Een onderzoeksrapport van het CDH UCAB van eind maart 2021 wijst eveneens op de moeilijkheden bij het verkrijgen van een paspoort in Venezuela. Deze moeilijkheden komen voort uit gebrek aan materiaal, slecht werkende diensten en een slecht uitgebouwde online dienst, die mede door het trage internet in Venezuela amper werkt. Ook de kost van het paspoort is een serieus obstakel. Volgens het rapport verhoogde SAIME (Servicio Administrativo de Identificación, Migración y Extranjería), eind 2019, de kosten van paspoorten met 3.500 %, waardoor het paspoort het duurste in de regio was. De kosten voor een nieuw paspoort bedragen anno 2021 203 dollar en 101 dollar

⁴⁵ Gunson P., Venezuela-onderzoeker voor ICG, e-mail, 21/02/2024

⁴⁶ UN, 16/12/1966, [url](#)

⁴⁷ Constitute Project, 26/08/2021, [url](#)

⁴⁸ USDOS, 02/2023, p. 31, [url](#)

⁴⁹ USDOS, 03/2021, p. 27, [url](#); USDOS, 02/2023, p. 31, [url](#)

voor een verlenging. Bedragen die ver buiten het bereik van de meerderheid van de Venezolanen liggen, aldus het rapport. Op 22 maart 2021 werd per decreet beslist dat paspoorten geldig zijn voor tien jaar. Deze bepaling is echter alleen geldig voor nieuwe paspoorten.⁵⁰

Het Venezolaans paspoort kan in Venezuela officieel via de website van het overheidsorgaan SAIME aangevraagd en verlengd worden. De aanvrager dient een account voor de website aan te maken, waarmee een afspraak in het systeem gemaakt kan worden. De aanvrager kan de benodigde documenten in een van de kantoren van SAIME in het land bekomen. Venezolanen die in het buitenland wonen, zijn aangewezen op een Venezolaanse diplomatieke post. Echter, niet alle diplomatieke posten geven paspoorten uit.⁵¹

Op 8 oktober 2017 heeft de regering van Venezuela een decreet uitgevaardigd waarmee verlopen Venezolaanse paspoorten, of paspoorten die binnen zes maanden vervallen, met twee jaren kunnen worden verlengd. De verlenging van de geldigheidsduur bestaat uit een sticker die in het paspoort wordt geplaatst met daarop de foto van de houder en de vermelding van de persoonsgegevens. De sticker is voorzien van beveiligingskenmerken. De verlenging van de geldigheidsduur door middel van een sticker is alleen van toepassing op biometrische paspoorten. Het paspoort moet verder in goede staat verkeren en moet minimaal vier blanco pagina's bevatten. Om een verlenging van de geldigheid aan te vragen, moet de houder een aanvraag indienen via de SAIME-website (www.saime.gob.ve).⁵² De sticker met de verlening draagt de naam *prórroga*.

Vanaf april 2021 kennen Venezolaanse paspoorten een geldigheidsduur van tien jaar en zijn verlengingen geldig voor een periode van vijf jaar.⁵³

Foto: sample *Prórroga* (verlenging) paspoort⁵⁴

Venezolanen met een dubbele nationaliteit moeten Venezuela inreizen op basis van hun Venezolaanse reisdocumenten.⁵⁵ Artikel 7 van de wet op nationaliteit en burgerschap van 1 juli 2004, zegt hierover het volgende:

⁵⁰ CDH UCAB, 03/2021, p. 4-11, [url](#)

⁵¹ Ministerie Buitenlandse Zaken Nederland, 06/2020, p. 25, [url](#)

⁵² Ministerie van Veiligheid en Justitie Nederland, 23/11/2020, [url](#)

⁵³ CISVAC Fundación, 29/03/2021, [url](#)

⁵⁴ El Día, 01/03/2021, [url](#)

⁵⁵ Consulate General of the Bolivarian Republic of Venezuela in Madrid, s.d., [url](#)

"Venezuelans who possess another nationality must make use of Venezuelan nationality to enter, stay and leave the territory of the Republic, and must identify themselves as such in all civil and political acts."⁵⁶

2.3. Het Vuelta a la Patria-plan

Het *Vuelta a la Patria*-plan (Terugkeer naar het Vaderland-plan) is een programma dat in augustus 2018 door president Maduro is gecreëerd met als doel het bieden van logistieke steun en aanmoediging aan migranten die vrijwillig willen terugkeren naar Venezuela. Het Venezolaanse ministerie van Buitenlandse zaken stelt dat het een antwoord is op de situatie van duizenden Venezolanen die in het land waar ze naartoe zijn gemigreerd helemaal geen kansen krijgen maar wel integendeel aangevallen, uitgebuit en gecriminaliseerd worden. Volgens een vertrouwelijke bron aangehaald in het Nederlandse ambtsbericht is het plan bedoeld als propagandamiddel en probeert Maduro de aandacht van de binnenlandse problematiek af te leiden door te focussen op de problemen van Venezolanen in het buitenland.⁵⁷ Ook andere bronnen noemen het programma een propagandastunt.⁵⁸

Volgens informatie in het Nederlandse ambtsbericht is er geen andere voorwaarde voor deelname aan het programma dan het hebben van de Venezolaanse nationaliteit. Voor Venezolanen zonder documenten biedt het programma de mogelijkheid gegevens over hun identiteit te leveren die in Venezuela geverifieerd kunnen worden. Het ambtsbericht vermeldt eveneens dat er geen berichten bekend zijn over deelnemers aan het programma die na terugkeer zijn gearresteerd of andere problemen hebben ondervonden met de overheid.⁵⁹

Volgens een artikel van Venezuela Analysis keerden sinds de start van het programma in 2018 tot augustus 2021 25.000 Venezolanen terug via dit programma met een gemiddelde van 8.300 per jaar. Het gaat hier volgens de website om 6 % van alle terugkeer naar Venezuela doorheen heel 2020.⁶⁰ Volgens de Venezolaanse autoriteiten keerden tussen de start van het *Vuelta a la Patria*-plan in 2018 en augustus 2023, 341.720 Venezolanen terug met behulp van dit programma.⁶¹ In oktober 2023 sloten de Venezolaanse autoriteiten ook een akkoord met de VS om Venezolanen te repatriëren uit de VS via hun *Vuelta a la Patria*-plan (zie hoofdstuk 3.1).⁶² Volgens de Venezolaanse autoriteiten is de repatriëring gratis en moet men zich enkel registreren. Hierbij moet men de reden van terugkeer aanduiden alsook aangeven dat men niet kan betalen voor een vliegtuigticket. Het is de Venezolaanse vliegmaatschappij Conviasa die de vluchten uitvoert.⁶³ Volgens de krant El Pitazo gebeurt de registratie meestal via de consulaten in de buurlanden. Onderzoek van de krant over de laatste vier maanden van 2020 toonde evenwel aan dat niet elke repatriëring kosteloos verliep. Zo werden personen gevonden die tussen de 120 en 1.390 dollar moesten betalen. In dit bedrag zat het ticket, de exit-taks, de PCR-test en het verblijf in een hotel (quarantaine).⁶⁴

Na de terugkeer via dit programma maken de migranten officieel deel uit van een sociaal programma van de overheid dat hun herintegratie moet bevorderen. In de praktijk worden de terugkeerders onthaald met persbijeekkomsten waarbij de nadruk ligt op de goedhartigheid van de Venezolaanse

⁵⁶ Consulate General of the Bolivarian Republic of Venezuela in Madrid, s.d., [url](#)

⁵⁷ Ministerie Buitenlandse Zaken Nederland, 06/2020, p. 21, [url](#)

⁵⁸ El Nacional (Díaz L.), 02/08/2021, [url](#)

⁵⁹ Ministerie Buitenlandse Zaken Nederland, 06/2020, p. 22, [url](#)

⁶⁰ Venezuela analysis, 03/08/2021, [url](#)

⁶¹ Ministerio del Poder Popular para Relaciones Exteriores, 27/08/2023, [url](#)

⁶² Latin American Post, 05/10/2023, [url](#)

⁶³ El Pitazo, 05/03/2021, [url](#)

⁶⁴ El Pitazo, 05/03/2021, [url](#)

autoriteiten, maar is er forse kritiek op het gebrek aan effectieve financiële steunmaatregelen na de terugkeer, aldus Venezuela Analysis.⁶⁵

3. Terugkeer

3.1. Algemeen

In oktober 2023 beweerde president Maduro dat bijna een miljoen Venezolanen die de afgelopen jaren Venezuela verlieten, waren teruggekeerd. In zijn communiqué van oktober 2023 herhaalde de president dat de Venezolanen enkel vertrokken omwille van de economische crisis waarin het land verkeert. Een groot deel van deze terugkeerders maakten hierbij gebruik van het *Vuelta a la Patria*-plan dat in 2018 werd gelanceerd, aldus de president.⁶⁶

Het R4V Platform beschrijft in een rapport van september 2023 enkele terugkeerbewegingen van Venezolanen naar hun land van herkomst. R4V benadrukt dat er evenwel geen officiële cijfers over terugkeer beschikbaar zijn.⁶⁷ Sommige Venezolanen keerden volgens R4V terug via het zogenaamde *Vuelta a la Patria*-plan van de Venezolaanse regering, anderen keerden spontaan terug of onder impuls/dwang van het gastland. R4V benadrukt dat uit hun onderzoek duidelijk blijkt dat de meerderheid van deze spontane terugkeerbewegingen eerder verkennend en tijdelijk van aard zijn. Ook gezinshereniging (vaak om familieleden op te halen die in Venezuela zijn achtergebleven, voordat ze het land weer verlaten), toegang tot civiele documenten en het bekijken van eigendommen en goederen die in Venezuela zijn achtergelaten, spelen mee in de motieven van de tijdelijke terugkeerders. Onderzoeken naar de intentie om terug te keren, uitgevoerd door R4V-partners in Colombia, Peru, Chili en Brazilië onder Venezolanen die op doorreis zijn naar Venezuela (d.w.z. onder degenen die al op weg zijn naar Venezuela) toonden aan dat minder dan de helft van plan was om permanent in Venezuela te blijven.⁶⁸ Ook uit het onderzoek van het Mixed Migration Centre⁶⁹(MMC) (zie hoofdstuk 3.2) blijkt dat slechts de helft van de teruggekeerde Venezolanen, opgenomen in het onderzoek, denkt binnen twee jaar nog steeds in Venezuela te wonen.⁷⁰ Deze slingerbeweging waarbij ze tijdelijk terugkeren naar Venezuela om weer te vertrekken, maakt het eveneens moeilijk om het exacte aantal terugkeerders in kaart te brengen.⁷¹

Ook de geraadpleegde bronnen tijdens de fact-finding-missie van het Noorse Landinfo in mei 2019 en mei 2022 wijzen erop dat het moeilijk is om te achterhalen hoeveel Venezolanen daadwerkelijk terugkeren, aangezien de terugkeerders onder het *Vuelta a la Patria*-plan slechts een klein aandeel vertegenwoordigen en de meeste Venezolanen op eigen houtje uit buurlanden terugkeren.⁷²

De enquête van het onderzoeksbureau Encuesta Nacional de Condiciones de Vida (ENCOVI), verbonden aan de Universidad Católica Andrés Bello, schat het aantal teruggekeerde migranten eind 2022 binnen de Venezolaanse populatie op 6 %. Ze voorspellen geen grote terugkeerbeweging van

⁶⁵ Venezuela Analysis, 03/08/2021, [url](#)

⁶⁶ EFE, 10/10/2023, [url](#)

⁶⁷ R4V, 09/2023, p.18, [url](#)

⁶⁸ R4V, 09/2023, p.18, [url](#)

⁶⁹ MMC is een mondiaal netwerk dat zich richt op gegevensverzameling, onderzoek, analyse en beleids- en programmatische ontwikkeling op het gebied van gemengde migratie, met regionale hubs in Afrika, Azië en de Stille Oceaan, Europa en Latijns-Amerika, en een mondiaal team gevestigd in Kopenhagen, Genève en Brussel. MMC is een onderdeel van de Danish Refugee Council. Uit: Mixed Migration Centre (the) (MMC), s.d., [url](#).

⁷⁰ MMC, 12/2022, [url](#)

⁷¹ MMC, 12/2022, [url](#); R4V, 09/2023, p. 18, [url](#)

⁷² Landinfo, 30/05/2023, p. 3, [url](#)

Venezolanen omdat “de voorwaarden in Venezuela niet aanwezig zijn om deze golf van miljoenen burgers die zich in andere landen hebben gevestigd, terug te ontvangen” [vertaling]^{73,74}

3.2. Vrijwillige terugkeer: motieven en profielen

In december 2022 bracht het MMC een studie uit over de drijfveren van de Venezolanen die terugkeerden naar hun land. De onderzoekers baseerden hun analyse op interviews uitgevoerd tussen september en oktober 2022 met 269 Venezolanen die op de terugweg waren naar Venezuela om zich hier opnieuw te vestigen. Hiervan vonden 173 interviews plaats in Colombia en 96 in Peru. Allemaal keerden ze terug uit Colombia, Chili, Ecuador, Peru of Bolivia. Wanneer gevraagd naar de motieven om hun gastland te verlaten gaf slechts 18 % van de respondenten aan dat ze hier hun doelen hadden bereikt, bijvoorbeeld door voldoende geld te hebben gespaard. De grote meerderheid van de respondenten gaf aan terug te keren omwille van een gebrek aan basisvoorzieningen, de onmogelijkheid om in hun levensonderhoud te voorzien of discriminatie in het gastland.⁷⁵ Eveneens gaf 81 % van de respondenten aan dat ze zich opnieuw wensten te herenigen met hun familie of terugkeerden uit heimwee. Slechts 23 % gaf aan dat ze dachten dat de economische omstandigheden in Venezuela opnieuw beter waren, en slechts 2 % was van mening dat de veiligheidssituatie beter was geworden tijdens hun afwezigheid.⁷⁶ Gevraagd naar wat ze denken dat hun belangrijkste uitdaging zal zijn in Venezuela, antwoordde 76 % het voorzien in een inkomen, 57 % antwoordde eveneens dat ze de toegang tot voedsel en water vreesden, 17 % vermeldde bang te zijn voor de onveiligheid en 12 % vermeldde hierbij angst te hebben voor mensenrechtenschendingen.⁷⁷

⁷³ No se vislumbra un proceso de retorno masivo porque no están dadas las condiciones en Venezuela para recibir de vuelta a esa oleada millonaria de ciudadanos que se establecieron en otros países.

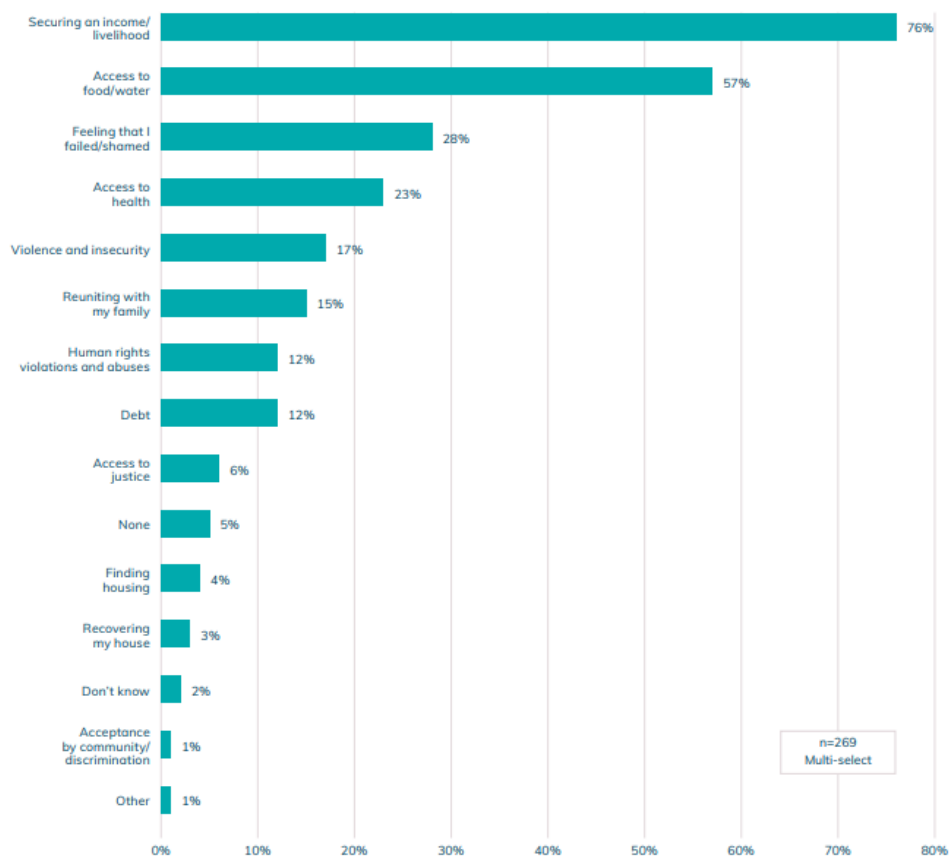
⁷⁴ ENCOVI, 11/2022, p. 32, [url](#)

⁷⁵ MMC, 12/2022, p. 5 [url](#)

⁷⁶ MMC, 12/2022, p. 5 [url](#)

⁷⁷ MMC, 12/2022, p. 6, [url](#)

Figure 4. What do you think will be your biggest challenge upon returning to Venezuela?

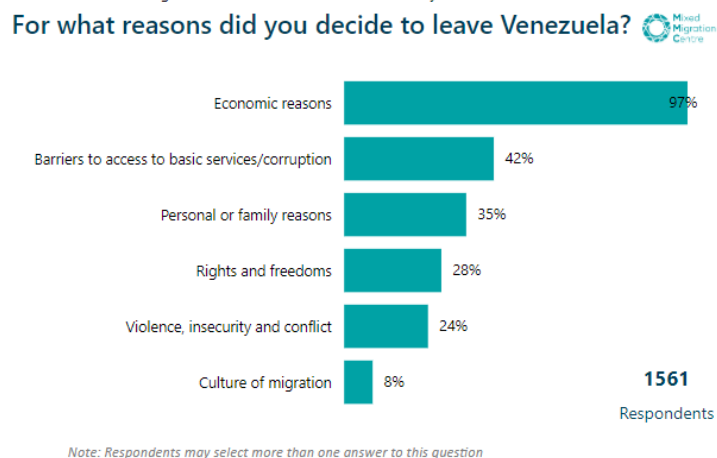
Grafiek 4: Verwachte uitdagingen bij terugkeer naar Venezuela.⁷⁸

Slechts 3 % van de respondenten haalde aan problemen te vrezen met het terugkrijgen van hun woonst. Iets meer dan een vierde van de respondenten gaf eveneens aan van plan te zijn om Venezuela opnieuw te verlaten binnen de twee jaar en een ander kwart wist het nog niet. De overige helft dacht binnen twee jaar nog steeds in Venezuela te wonen.⁷⁹Cijfergegevens van dezelfde organisatie die interviews met Venezolanen bevatten tussen juni 2022 en november 2023 gaven aan dat de meeste Venezolanen hun land hebben verlaten om economische redenen. Een vierde gaf ook de onveiligheid in het land aan als drijfveer om te vertrekken.⁸⁰

⁷⁸ MMC, 12/2022, p. 6, [url](#)

⁷⁹ MMC, 12/2022, p. 6, [url](#)

⁸⁰ MMC, 25/11/2023, [url](#)

Grafiek 5: Redenen voor vertrek uit Venezuela⁸¹

Volgens een rapport van de Algemene Directie Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) keerden doorheen 2023 achttien⁸² Venezolanen vrijwillig terug uit België.⁸³ Volgens cijfers van Fedasil keerden in 2019, veertien Venezolanen vrijwillig terug, in 2020 waren dat er 25, in 2021 31, in 2022 30 en in 2023 33.⁸⁴

3.3. Gedwongen terugkeer

Als reactie op de stijgende binnenkomsten van Venezolanen in 2022 kondigde de regering-Biden in oktober 2022 een nieuw beleid aan waardoor sommige Venezolanen toegang tot de VS vanuit het buitenland konden aanvragen, terwijl degenen die zonder toestemming aan de grens tussen de VS en Mexico werden onderschept, uitgezet werden. Inclusief degenen die van plan waren asiel aan te vragen. Vanwege de verstoorde diplomatieke betrekkingen met Caracas konden de Amerikaanse autoriteiten de illegaal aangekomen Venezolanen niet naar Venezuela terugsturen.⁸⁵ Hierin kwam verandering toen de Venezolaanse autoriteiten in oktober 2023 een akkoord sloten met de VS voor het terugsturen van Venezolanen.⁸⁶ Dit akkoord kwam er in de marge van de zogenaamde Barbados-akkoorden die in oktober 2023 werden afgesloten tussen de regering van Maduro en de oppositie. In het oktoberakkoord, ondertekend in Barbados, beloofde president Maduro dat hij vóór het einde van het jaar 2024 presidentsverkiezingen zou houden, en de VS hebben op hun beurt enkele sancties opgeheven als teken van goede wil.⁸⁷

Op 5 oktober 2023 besloten de Amerikaanse autoriteiten de deportatievluchten op te starten en tussen die datum en 21 januari 2024 werden elf deportatievluchten naar Venezuela uitgevoerd.⁸⁸ Het gaat hier om een totaal van 1.304 Venezolanen. In de voorgaande jaren 2018-2023 waren het er respectievelijk 336, 326, 193, 176, 176, en 834 via commerciële vluchten. De vluchten vanaf 5 oktober 2023 vonden plaats onder het zogenaamde *Vuelta a la Patria*-plan van de Venezolaanse

⁸¹ MMC, 25/11/2023, [url](#)

⁸² De cijfers van DVZ en Fedasil verschillen omdat DVZ bij vrijwillige terugkeer enkel deze personen telt die ook een Bevel om het grondgebied te verlaten hebben verkregen. Algemene Directie DVZ, 12/2023, [url](#)

⁸³ Algemene Directie DVZ, 12/2023, [url](#)

⁸⁴ Fedasil, 12/2023, intern document

⁸⁵ MPI, 15/02/2023, [url](#)

⁸⁶ El País, 27/12/2023, [url](#)

⁸⁷ New York Times (The) (Turkewitz J.), 15/02/2024, [url](#)

⁸⁸ USDoS, 05/10/2023, [url](#); Embajada y consulados de Estados Unidos en México, 22/01/2024, [url](#); Witness at the Border (Cartwright T.), 03/01/2024, [url](#)

autoriteiten en werden initieel breed aangekondigd door de Venezolaanse autoriteiten in de pers.⁸⁹ Het aantal van 1,304 teruggestuurde Venezolanen was overigens 1 % van het totale aantal binnenkomsten van Venezolanen in de VS in dezelfde periode (141,509).⁹⁰

In totaal werden er in 2023 1.928 Venezolanen gedwongen gerepatriëerd op vijftien vluchten. Elf hiervan vertrokken uit de VS, twee uit Mexico, een uit Chili en een vanuit IJsland. Deze repatriëringen werden uitgevoerd onder het *Vuelta a la Patria*-plan, onder een akkoord met het gastland.⁹¹ Ook Duitsland zou in 2023 acht Venezolanen gedwongen hebben teruggestuurd.⁹²

Eind januari 2024 kwam de deal tussen Venezuela en de VS over de deportatievluchten opnieuw onder druk te staan. Het Hooggerechtshof van Venezuela bevestigde eind januari 2024 een uitspraak die oppositieleider María Corina Machado verbood zich kandidaat te stellen voor het presidentschap. Machado won bij de voorverkiezingen van de oppositie in het najaar van 2023 meer dan 90 % van de stemmen, wat haar populariteit benadrukte en het vooruitzicht gaf dat ze Maduro bij eerlijke presidentsverkiezingen zou kunnen verslaan.⁹³ Als reactie op deze uitspraak van het Hooggerechtshof dreigden de VS een aantal van de sancties opnieuw in te voeren. Diezelfde dag nog verklaarde de vicepresident van Venezuela, Delcy Rodríguez, in een bericht op sociale media dat deportatievluchten zouden worden stopgezet als reactie op de hernieuwde sancties, die zij "onbeleefde en ongerechtvaardigde chantage" noemde. In de weken die hierop volgden, slaagden de VS er niet in om opnieuw deportatievluchten naar Venezuela op te starten⁹⁴ en bij het afsluiten van deze COI Focus lieten de Venezolaanse autoriteiten nog steeds geen deportatievluchten uit de VS aankomen op haar grondgebied.⁹⁵

3.4. Terugkeer: gerapporteerde problemen

Belangengroeperingen en lokale humanitaire organisaties in de VS benadrukken dat er geen onafhankelijke pers, noch Venezolaanse organisaties zijn die een follow-up doen na aankomst van de teruggestuurde Venezolanen in hun thuisland.⁹⁶ Na de eerste deportatievluchten vanuit de VS in oktober 2023 berichtten de Venezolaanse autoriteiten zelf⁹⁷ frequent over de terugkeerders, maar na enkele vluchten werd het hier stil rond.⁹⁸ Na aankomst van de eerste vluchten verklaarden de autoriteiten dat ze de terugkeerders "alle nodige zorg toedienden, zowel medisch als psychologisch en dat ze hun klachten over hun mishandeling tijdens hun detentie in de VS, hebben geregistreerd"⁹⁹ [vertaling].¹⁰⁰ De autoriteiten communiceerden eveneens dat ze drie personen hebben gearresteerd na hun aankomst in Venezuela omdat deze in het Siipol-systeem (Sistema de Investigación e Información Policial, Police investigation and information system) stonden gesignaleerd.¹⁰¹

Volgens verschillende advocaten en belangengroepen werden de gedepORTEERDEN na aankomst in Venezuela door de autoriteiten vastgehouden en uitvoerig geïnterviewd. Volgens dezelfde bronnen,

⁸⁹ VenezuelaNews, 05/10/2023, [url](#)

⁹⁰ Witness at the Border (Cartwright T.), 03/01/2024, [url](#)

⁹¹ EFE, 31/12/2023, [url](#)

⁹² TalCual, 20/02/2024, [url](#)

⁹³ New York Times (The) (Turkewitz J.), 15/02/2024, [url](#)

⁹⁴ New York Times (The) (Correal A.), 07/02/2024, [url](#)

⁹⁵ The Latin Times, 26/02/2024, [url](#)

⁹⁶ Witness at the Border (Cartwright T.), 03/01/2024, [url](#)

⁹⁷ Ministerio del Poder Popular para las Relaciones Interiores, Justicia y Paz (@MijpVzla), 30/10/2023, [url](#)

⁹⁸ Witness at the Border (Cartwright T.), 03/01/2024, [url](#)

⁹⁹ "Estos ciudadanos(as) recibieron la atención y abordaje social integral por parte del Estado y del gobierno venezolano, en materia de salud, abordaje psicológico, traslado y además registramos sus denuncias por maltratos recibidos durante sus detenciones en Estados Unidos."

¹⁰⁰ Infobae, 20/10/2023, [url](#)

¹⁰¹ Infobae, 20/10/2023, [url](#)

aangehaald in een artikel van The New York Times van februari 2024, werden sommigen na een paar dagen vrijgelaten, terwijl anderen nog steeds worden vastgehouden.¹⁰²

Op 15 november 2023 keerden zo'n 200 afgewezen asielzoekers uit Venezuela terug vanuit IJsland. Toen hun familie naar de luchthaven ging om hen op te halen, kregen ze hen niet te zien. Volgens verklaringen werden de terugkeerders door de autoriteiten voor drie of vier dagen naar het Hotel Sanitario La Guaira, verbonden aan Negra Hipólita-centrum in Vargas gebracht.¹⁰³ Hier wachtte hen een beoordeling door de veiligheidsdiensten.¹⁰⁴ Eén van de uit IJsland gedeporteerde Venezolanen verklaarde aan de IJslandse onderzoekskrant Heimildin dat de groep op het vliegveld werd aangehouden en dat hun geld, dat ze van de IJslandse autoriteiten hadden meegekregen, werd afgepakt. De groep werd door de politie opgevangen en naar een gebouw gebracht waar ze enkele dagen moesten blijven. Volgens de bronnen van Heimildin zijn mensen uit de groep herhaaldelijk ondervraagd en moesten ze zonder juridische bijstand talloze documenten ondertekenen.¹⁰⁵ Een van deze documenten was volgens familieleden een beschuldiging van "verraad". De oppositiekant TalCual probeerde na twee weken meer informatie te bekomen over deze personen en de verklaringen van hun familieleden, maar slaagde hier niet in. Ook de Venezolaanse autoriteiten hebben niets gecommuniceerd over deze gebeurtenissen. De krant contacteerde Ligia Bolívar, mensenrechtenspecialist en coördinator van Alerta Venezuela, met de vraag naar meer informatie over de teruggekeerde Venezolanen. Volgens Bolívar konden de aanklachten van de familieleden over de behandeling van de terugkeerders ook door haar niet worden geverifieerd en werd er op geen enkele manier over gecommuniceerd door de autoriteiten, wat op zich al problematisch is, besluit de mensenrechtenspecialiste.¹⁰⁶

Ook de ICG-onderzoeker verwees in een e-mail aan Cedoca naar de vlucht uit IJsland waarna verschillende Venezolanen werden vastgehouden.¹⁰⁷

In december 2023 werd Pedro Naranjo, voormalig luitenant bij de luchtmacht, gearresteerd na een deportatievlucht uit de VS waar zijn asielaanvraag was afgewezen. De asielaanvraag van Naranjo's vader, eveneens een voormalig generaal in het leger, was op dat ogenblik nog in behandeling in de VS. Vader Naranjo werd in 2018 gearresteerd in Venezuela wegens het aanzetten tot rebellie. In 2022 kwam hij vrij onder huisarrest en slaagde hij erin samen met zijn zoon het land te ontvluchten. Pedro Naranjo werd bij aankomst in Venezuela onmiddellijk gearresteerd op beschuldiging van desertie.¹⁰⁸

Cedoca ontving een melding van de ngo Jesuit Refugee Service (JRS) Belgium dat door België afgewezen verzoekers om internationale bescherming in Venezuela gearresteerd zouden zijn nadat ze in februari 2024 door België naar Venezuela gedeporteerd werden. Het zou gaan om een moeder, vader en dochter. De moeder en dochter kwamen eerder aan op de luchthaven in Caracas via een andere vlucht dan de vader. De moeder en dochter zouden twaalf uur zijn vastgehouden op de luchthaven, tot aankomst van de vader die dadelijk bij aankomst zou zijn gearresteerd en veertien dagen werd vastgehouden. Volgens het gezin werd de vader beschuldigd van landverraad omwille van zijn asielaanvraag. Cedoca vond binnen het afgesproken tijdsbestek in de geraadpleegde bronnen en aan de hand van gerichte opzoekingen geen informatie terug over deze arrestaties en veroordeling. Ook JRS verklaarde aan Cedoca dat ze geen schriftelijke bewijzen konden leveren van

¹⁰² New York Times (The) (Correal A.), 07/02/2024, [url](#).

¹⁰³ TalCual, 16/11/2023, [url](#)

¹⁰⁴ TalCual, 01/12/2023, [url](#)

¹⁰⁵ Heimildin, 16/11/2023, [url](#)

¹⁰⁶ TalCual, 01/12/2023, [url](#)

¹⁰⁷ Gunson P., Venezuela-onderzoeker voor ICG, e-mail, 21/02/2024

¹⁰⁸ El País, 28/12/2023, [url](#)

deze getuigenissen omwille van het feit dat de Venezolaanse autoriteiten het gezin geen schriftelijke bewijzen van de detentie hebben overhandigd.¹⁰⁹

Het EUAA-rapport van November 2023 vermeldt dat het geen informatie kon vinden in de geraadpleegde bronnen over eventuele problemen na terugkeer.¹¹⁰

¹⁰⁹ JRS Belgium, e-mail, dd. 02/05/2024

¹¹⁰ EUAA, 11/2023, [url](#)

Samenvatting

De Venezolaanse vluchtelingen crisis is in februari 2024, een van de grootste ter wereld. Meer dan 7,7 miljoen Venezolanen hebben sinds 2013 hun land verlaten. Deze COI Focus gaat na hoe de Venezolaanse autoriteiten aankijken tegen deze grootschalige migratie en wat hun houding is ten aanzien van zowel vertrekkers als terugkeerders.

Uit de geraadpleegde bronnen blijkt vooreerst dat de houding van de autoriteiten ten aanzien van deze migratie ambigu is. Langs de ene kant doen ze de grote aantallen vertrekkende migranten af als verzinsels en propaganda. Langs de andere kant benadrukken ze dat Venezolanen enkel hun land verlaten vanwege de slechte economische situatie, veroorzaakt door de sancties van de westerse landen. Ook schilderen ze de migranten graag af als mensen die misleid worden door deze landen en die na hun vertrek vaststellen dat ze werden bedrogen. Onder andere via haar terugkeerprogramma *Vuelta a la Patria* werpen de autoriteiten zich graag op als degenen die deze misleide migranten terugbrengen naar hun vaderland.

Deze COI Focus gaat eveneens na of de migranten en vluchtelingen uit Venezuela het risico lopen om te worden gemonitord door de Venezolaanse autoriteiten indien ze in het buitenland oppositieactiviteiten uitvoeren. De geraadpleegde bronnen geven duidelijk aan dat er sprake is van dergelijke monitoring in Colombia. Op verschillende tijdstippen en plaatsen gaven de Colombiaanse autoriteiten aan dat Venezolaanse spionnen werden aangetroffen. Wat betreft de monitoring in Europa is de informatie minder duidelijk. In Spanje werden wel degelijk spionagepraktijken vastgesteld die zich richten op de Venezolaanse diaspora. Maar voor België kon geen dergelijke informatie worden gevonden. Uit de informatie die contactpersonen verschaffen komt naar voren dat er vermoedelijk infiltratie in oppositiemilieus plaatsvindt. De locaties die hierbij worden genoemd zijn de landen in de regio en de plaatsen waar grote gemeenschappen van Venezolanen leven, zoals Madrid of Miami.

Cijfers over terugkeer zijn in het algemeen zeer schaars en het feit dat veel Venezolanen slechts tijdelijk terugkeren en nadien weer vertrekken maakt een exacte inschatting van de aantallen onmogelijk. De meest aangehaalde motieven bij vrijwillige terugkeer zijn familiehereniging en een gebrek aan basisvoorzieningen, de onmogelijkheid om in zijn levensonderhoud te voorzien of discriminatie in het gastland.

In 2023 vonden verschillende deportatievluchten plaats uit onder andere de VS, Mexico, Chili en IJsland. Uit de beschikbare informatie blijkt dat de autoriteiten een onderzoek voeren op het moment van aankomst van de Venezolanen. Zo is er sprake van een onderzoek door de veiligheidsdiensten waarbij sommige mensen enkele dagen werden vastgehouden en gedwongen werden formulieren te ondertekenen. Bronnen wijzen erop dat deze informatie moeilijk te onderzoeken valt. Maar de ICG-onderzoeker, gecontacteerd voor deze COI Focus, wijst wel op een huidig wantrouwen van de autoriteiten ten aanzien van terugkerende asielzoekers. Of iemand na terugkeer problemen kan krijgen met de autoriteiten hangt volgens de contactpersonen onder meer af van diens activiteiten na terugkeer en diens profiel.

Bibliografie

Rechtstreekse contacten

Een mensenrechtenactiviste werkzaam in het Human Rights Center van de Andres bello Catholic University (CDH UCAB) in de stad Caracas, e-mail, 16/10/2019 en 15/10/2021, contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen.

Een vertegenwoordiger van PROVEA in Europa, e-mail, 17/10/2019 en 13/10/2021, contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen.

Gunson P., Venezuela-onderzoeker voor International Crisis Group, woonachtig te Caracas, e-mail, 21/02/2024, bogota@crisisgroup.org

Jesuit Refugee Service (JRS), e-mail, 02/05/2024, info@jrsbelgium.org

Geschreven en audiovisuele bronnen

Algemene Directie Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ), *Verwijderingen*, 12/2023, https://dofi.ibz.be/sites/default/files/2024-02/Verwijderingen_Eloignements_2023_diffusion_site_FR_12_2023.pdf [geraadpleegd op 15/02/2024]

BBC, *Crisis in Venezuela: what the Maduro government says about the exodus of Venezuelans*, 29/08/2018, <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-45351074> [geraadpleegd op 30/09/2021]

BBC, *Hugo Carvajal: Spain extradites Venezuela's ex-spy chief to US*, 19/07/2023, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-66245321> [geraadpleegd op 20/02/2024]

Center for Strategic and International Studies (CSIS), *The Persistence of the Venezuelan Migrant and Refugee Crisis*, 27/11/2023, <https://www.csis.org/analysis/persistence-venezuelan-migrant-and-refugee-crisis> [geraadpleegd op 09/02/2024]

CISVAC Fundación, *A partir del 15 ABR el pasaporte Venezolano tendrá una vigencia de 10 años y la prórroga de 5 años*, 29/03/2021, <https://www.cisvac.org/post/a-partir-del-15-abr-el-pasaporte-venezolano-tendr%C3%A1-una-vigencia-de-10-a%C3%B1os-y-la-pr%C3%B3rroga-de-5-a%C3%B1os> [geraadpleegd op 08/02/2024]

Constitute Project, *Venezuela (Bolivarian Republic of)'s Constitution of 1999 with Amendments through 2009*, 26/08/2021, https://www.constituteproject.org/constitution/Venezuela_2009.pdf?lang=en [geraadpleegd op 04/10/2021]

Consulate General of the Bolivarian Republic of Venezuela in Madrid, *How to request a passport extension*, s.d., <https://consuladodevenezuelaenmadrid.com/index.php/prorrogas-de-pasaporte/> [geraadpleegd op 28/09/2021]

De Morgen, *Zondag doet de oppositie voor het eerst in drie jaar mee met de verkiezingen in Venezuela. Is er weer hoop?*, 19/11/2021, <https://www.demorgen.be/nieuws/zondag-doet-de-oppositie-voor-het-eerst-in-drie-jaar-mee-met-de-verkiezingen-in-venezuela-is-er-weer-hoop~b1881887/> [geraadpleegd op 26/02/2024]

EFE, *Maduro afirma que "casi un millón" de migrantes venezolanos han retornado a su país*, 10/10/2023, https://www.swissinfo.ch/spa/venezuela-migraci%C3%B3n_maduro-afirma-que--casi-un-mill%C3%B3n--de-migrantes-venezolanos-han-retornado-a-su-pa%C3%ADs/48875874#:~:text=%2D%20El%20presidente%20de%20Venezuela%2C%20Nicol%C3%A1s,sanciones%20internacionales%2C%20a%20juicio%20del [geraadpleegd op 05/02/2024]

EFE, *Más de 1.900 venezolanos fueron repatriados en 2023 en 15 vuelos, la mayoría desde EE.UU.*, 31/12/2023, https://www.swissinfo.ch/spa/venezuela-migraci%C3%B3n_m%C3%A1s-de-1.900-venezolanos-fueron-repatriados-en-2023-en-15-vuelos--la-mayor%C3%ADa-desde-ee-uu-/49095388 [geraadpleegd op 05/02/2024]

- El Comercio, *Maduro reconoce que hay una 'migración importante' de venezolanos*, 24/06/2021, <https://www.elcomercio.com/actualidad/mundo/migracion-venezuela-maduro-migracion.html> [geraadpleegd op 30/09/2021]
- El Día, *Embajada de Venezuela inicia entrega de prórrogas de pasaportes*, 01/03/2021, <https://eldia.com.do/embajada-de-venezuela-inicia-entrega-de-prorrogas-de-pasaportes/> [geraadpleegd op 08/02/2024]
- El Nacional (Díaz L.), *Plan Vuelta a la Tragedia*, 02/08/2021, <https://www.elnacional.com/opinion/plan-vuelta-a-la-tragedia/> [geraadpleegd op 20/09/2021]
- El País, *Alleged kidnapping of former Venezuelan soldier in Chile: What we know so far*, 23/02/2024, [Ronald Leandro Ojeda: Alleged kidnapping of former Venezuelan soldier in Chile: What we know so far | International | EL PAÍS English \(elpais.com\)](https://www.elpais.com/international/2023-12-27/deported-by-the-us-arrested-in-venezuela-one-family-saga-highlights-bidens-migration-challenge.html) [geraadpleegd op 26/02/2024]
- El País, *Deported by the U.S., arrested in Venezuela: One family's saga highlights Biden's migration challenge*, 27/12/2023, <https://english.elpais.com/international/2023-12-27/deported-by-the-us-arrested-in-venezuela-one-family-saga-highlights-bidens-migration-challenge.html> [geraadpleegd op 30/01/2024]
- El Pitazo, *Plan Vuelta a la Patria: ¿cómo registrarse para regresar a Venezuela?*, 05/03/2021, <https://elpitazo.net/migracion/plan-vuelta-a-la-patria-como-registrarse-para-regresar-a-venezuela/> [geraadpleegd op 20/09/2021]
- El Tiempo, *La inteligencia venezolana opera hace años en otros países': Iván Simonovis*, 25/02/2024, <https://www.eltiempo.com/mundo/venezuela/ivan-simonovis-habla-de-secuestro-de-ronald-ojeda-y-papel-de-inteligencia-venezolana-858127> [geraadpleegd op 26/02/2024]
- Embajada de Venezuela en Perú, *Plan Vuelta a la Patria Contingencia Covid-19*, s.d., <http://peru.embajada.gob.ve/tramites-consulares/plan-vuelta-a-la-patria-covid19/> [geraadpleegd op 30/09/2021]
- Embajada y consulados de Estados Unidos en México, *Comprometidos a abordar la migración irregular como un reto humanitario y de seguridad*, 22/01/2024, [Comprometidos a abordar la migración irregular como un reto humanitario y de seguridad desarticulando a las organizaciones criminales trasnacionales - Embajada y consulados de Estados Unidos en México \(usembassy.gov\)](https://www.usembassy.gov/comprometidos-a-abordar-la-migracion-irregular-como-un-reto-humanitario-y-de-seguridad-desarticulando-a-las-organizaciones-criminales-trasnacionales-embajada-y-consulados-de-estados-unidos-en-mexico/) [geraadpleegd op 02/02/2024]
- Encuesta Nacional de Condiciones de Vida (ENCOVI), *Condiciones de vida de los venezolanos ENCOVI 2022*, 11/2022, p.32, https://assets.website-files.com/5d14c6a5c4ad42a4e794d0f7/636d0009b0c59ebfd2f24acd_Presentacion%20ENCOVI%202022%20completa.pdf [geraadpleegd op 16/02/2024]
- European Union Agency for Asylum (EUAA), *Venezuela: Country focus*, 11/2023, https://coi.euaa.europa.eu/administration/easo/PLib/2023_11_EUAA_COI_Report_Venezuela_Country_Focus.pdf [geraadpleegd op 20/02/2024]
- Eurostat, *Asylum applicants by type, citizenship, age and sex - monthly data*, 12/02/2024, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asyappctzm/default/table?lang=en&category=migr.migr_asy.migr_asyapp [geraadpleegd op 15/02/2024]
- Fedasil, *Vrijwillige terugkeer, overzicht december 2023*, 12/2023, intern document [geraadpleegd op 15/02/2024]
- Heimildin, *180 Venesúelabúum flogið út – Kaldar kveðjur í heimalandinu* [180 Venezolanen gedeporteerd-kouden welkom in hun land], 16/11/2023, <https://heimildin.is/grein/19669/180-venesuelabuum-flogid-ut-kaldar-kvedjur-i-heimalandinu/> [geraadpleegd op 22/02/2024]
- Infobae (Barráez S.), *Falsos desertores y otros trucos: la insistencia del régimen venezolano en utilizar militares como espías en Colombia y otros países*, 13/10/2021, <https://www.infobae.com/america/venezuela/2020/06/30/falsos-desertores-y-otros-trucos-la-insistencia-del-regimen-venezolano-en-utilizar-militares-como-espias-en-colombia-y-otros-paises/> [geraadpleegd op 13/10/2021]

Infobae, *El régimen de Maduro detuvo a tres de los migrantes deportados por Estados Unidos a Venezuela*, 20/10/2023, <https://www.infobae.com/venezuela/2023/10/21/el-regimen-de-maduro-detuvo-a-tres-de-los-migrantes-deportados-por-estados-unidos-a-venezuela/> [geraadpleegd op 22/02/2024]

Infobae, *Quién es Ronald Ojeda Moreno, el militar venezolano desaparecido en Chile, y cuáles son los cargos que le adjudica el chavismo*, 21/02/2024, [Quién es Ronald Ojeda Moreno, el militar venezolano desaparecido en Chile, y cuáles son los cargos que le adjudica el chavismo - Infobae](https://www.infobae.com/venezuela/2024/02/21/quien-es-ronald-ojeda-moreno-el-militar-venezolano-desaparecido-en-chile-y-cuales-son-los-cargos-que-le-adjudica-el-chavismo/) [geraadpleegd op 22/02/2024]

La Mañana, *EEUU es el tercer país con más migrantes venezolanos, con 545.000*, 10/12/2023, <https://lamananadigital.com/eeuu-es-el-tercer-pais-con-mas-migrantes-venezolanos-con-545-000/> [geraadpleegd op 30/01/2024]

Landinfo, *Venezuela: Tidligere og nåværende protestaksjoner, og retursituasjonen for personer som deltok i de store demonstrasjonene i 2017– 2019* [Previous and current protests, and the returnsituation of people who participated in the majordemonstrations in 2017–2019], 30/05/2023, p.5, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2023/05/Venezuela-respons-Tidligere-og-nyaerende-protestaksjoner-og-retursituasjonen-for-personer-som-deltok-i-de-store-demonstrasjonene-2017-2019-30052023.pdf> [geraadpleegd op 16/02/2024]

Latin American Post, *Venezuela And The US: New Immigration Agreement For Air Deportations In The Midst Of The Crisis*, 05/10/2023, <https://latinamericanpost.com/americas/venezuela-and-the-us-new-immigration-agreement-for-air-deportations-in-the-midst-of-the-crisis/> [geraadpleegd op 26/02/2024]

Latin Times (the), *Venezuelan Dissident Ronald Ojeda Moreno Found Dead in Chile Days After Kidnapping*, 02/03/2024, [Venezuelan Dissident Ronald Ojeda Moreno Found Dead in Chile Days After Kidnapping \(latintimes.com\)](https://latintimes.com/venezuelan-dissident-ronald-ojeda-moreno-found-dead-in-chile-days-after-kidnapping/) [geraadpleegd op 04/03/2024]

Libertad digital, *Maduro dice que Colombia "exagera" las cifras de la inmigración para pedir recursos y "robar al mundo"*, 11/12/2019, <https://www.libertaddigital.com/internacional/latinoamerica/2019-12-11/maduro-dice-que-colombia-exagera-las-cifras-de-la-inmigracion-para-pedir-recursos-y-robar-al-mundo-1276649256/> [geraadpleegd op 30/09/2021]

Migracion Policy Institute (MPI), *Venezuelan Immigrants in the United States*, 15/02/2023, <https://www.migrationpolicy.org/article/venezuelan-immigrants-united-states?eType=EmailBlastContent&eId=f75cfd08-1d55-4011-a227-982771c4914a> [geraadpleegd op 30/01/2024]

Ministerie Buitenlandse Zaken Nederland, *Algemeen Ambtsbericht Venezuela*, 06/2020, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2020/06/11/algemeen-ambtsbericht-venezuela-juni-2020> [geraadpleegd op 20/09/2021]

Ministerie van Veiligheid en Justitie Nederland, *Informatiebericht Strategie en uitvoeringsadvies (SUA)*, 23/11/2020, <https://cmr.jur.ru.nl/cmr/tbv/tbv13/20/ib.2020.151.pdf> [geraadpleegd op 08/02/2024]

Ministerio del Poder Popular para las Relaciones Interiores, Justicia y Paz (@MijpVzla), *El Viceministro destacó que se aplicaron los protocolos correspondientes por parte del @VenezuelaSaime y demás órganos de seguridad para garantizar la identificación y los derechos humanos.*, [...] [X post], 30/10/2023, [MPPRIJP on X: "#30OCT || El Viceministro destacó que se aplicaron los protocolos correspondientes por parte del @VenezuelaSaime y demás órganos de seguridad para garantizar la identificación y los derechos humanos. #DileSiANuestroEsequibo https://t.co/ozrkAqFB1" / X \(twitter.com\)](https://twitter.com/MPPRIJP/status/1714848484848484848) [geraadpleegd op 02/02/2024]

Ministerio del Poder Popular para Relaciones Exteriores, *Plan Vuelta a la Patria: 5 años reencontrando a las familias venezolanas*, 27/08/2023, <https://mppre.gob.ve/2023/08/27/plan-vuelta-patria-5-anos-reencontrando-familias-venezolanas/> [geraadpleegd op 26/02/2024]

Ministerio del Poder Popular para Relaciones Exteriores, *Venezuela rechaza el uso del término «refugiados» como arma de agresión en su contra*, 09/10/2023, <https://mppre.gob.ve/2023/10/09/venezuela-rechaza-uso-termino-refugiados-arma-agresion-contra/> [geraadpleegd op 09/02/2024]

Mixed Migration Centre (the) (MMC), *About*, s.d., <https://mixedmigration.org/about/#:~:text=MMC%20is%20part%20of%20the,and%20the%20broader%20humanitarian%20sector.> [geraadpleegd op 05/02/2024]

- Mixed Migration Centre (the) (MMC), *dashboard: returning to Venezuela*, 25/11/2023, <https://mixedmigration.org/dashboard-returning-to-venezuela/> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Mixed Migration Centre (the) (MMC), *Returning to Venezuela: drivers, expectations, and intentions*, 12/2022, <https://mixedmigration.org/resource/returning-to-venezuela/> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- New York Times (The) (Correal A.), *Deportation Flights From the U.S. to Venezuela in Limbo*, 07/02/2024, <https://www.nytimes.com/2024/02/07/world/americas/migrant-crisis-deport-venezuela-flights.html> [geraadpleegd op 13/02/2024]
- New York Times (The) (Turkewitz J.), *In Extraordinary Move, Venezuela Expels U.N. Human Rights Agency*, 15/02/2024, <https://www.nytimes.com/2024/02/15/world/americas/venezuela-un-human-rights.html> [geraadpleegd op 16/02/2024]
- Noticias Financieras, *Mysterious death of Venezuelan spy sent by Nicolás Maduro's dictatorship to Colombia to persecute an opposition leader*, 20/09/2021, via Factiva, <https://snapshot.factiva.com/Pages/Index> [geraadpleegd op 21/09/2021]
- Orinoco Tribune, *President Maduro Condemns 'Coyote Network' Linked to Opposition Leadership*, 11/10/2023, <https://orinocotribune.com/president-maduro-condemns-coyote-network-linked-to-opposition-leadership/> [geraadpleegd op 09/02/2024]
- Regional Inter-Agency Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela (R4V), R4V Latin America and the Caribbean, *Venezuelan Refugees and Migrants in the Region - Nov 2023*, 11/2023, <https://www.r4v.info/en/document/r4v-latin-america-and-caribbean-venezuelan-refugees-and-migrants-region-nov-2023> [geraadpleegd op 30/01/2024]
- Regional Inter-Agency Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela (R4V), *World figures*, 30/11/2023, <https://www.r4v.info/en/refugeeandmigrants> [geraadpleegd op 30/01/2024]
- Regional Inter-Agency Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela (R4V), R4V, *Refugee and migrant needs analysis*, 09/2023, p.18, <https://www.r4v.info/en/document/rmna-2023-needs-analysis> [geraadpleegd op 16/02/2024]
- TalCual, *En Claves | ¿Qué pasa con los venezolanos en Islandia y los retornados de ese país?*, 01/12/2023, <https://talcualdigital.com/en-claves-que-pasa-con-los-venezolanos-en-islandia-y-los-retornados-de-ese-pais/> [geraadpleegd op 27/02/2024]
- TalCual, *Maduro asegura que si levantan las sanciones en un año regresan todos los migrantes*, 26/02/2024, <https://talcualdigital.com/maduro-asegura-que-si-levantan-las-sanciones-en-un-ano-regresan-todos-los-migrantes/> [geraadpleegd op 27/02/2024]
- TalCual, *ONG exigen al Gobierno de Alemania poner fin a deportación de migrantes venezolanos*, 20/02/2024, <https://talcualdigital.com/ong-exigen-al-gobierno-de-alemania-poner-fin-a-deportacion-de-migrantes-venezolanos/> [geraadpleegd op 27/02/2024]
- TalCual, *Venezolanos que regresaron de Islandia fueron tratados como deportados y reseñados*, 16/11/2023, <https://talcualdigital.com/venezolanos-que-regresaron-de-islandia-fueron-tratados-como-deportados-y-resenados/> [geraadpleegd op 22/04/2024]
- The Latin Times, *Venezuela Follows Through with Threat and Stops Deportation Flights from U.S. and Mexico*, 26/02/2024, [Venezuela Follows Through with Threat and Stops Deportation Flights from U.S. and Mexico \(latintimes.com\)](https://www.latintimes.com) [geraadpleegd op 26/02/2024]
- Today in 24, *President Iván Duque pronounces on alleged Venezuelan spies in Colombian territory*, 16/09/2021, <https://today.in-24.com/News/374606.html> [geraadpleegd op 21/09/2021]
- U.S. Citizenship and Immigration Services (USCIS), *Temporary Protected Status Designated Country: Venezuela*, s.d., <https://www.uscis.gov/humanitarian/temporary-protected-status/temporary-protected-status-designated-country-venezuela> [geraadpleegd op 15/02/2024]
- U.S. Customs and Borders Protection (CBP), *U.S. Border Patrol and Office of Field Operations Encounters by Area of Responsibility and Component*, 02/2024, <https://www.cbp.gov/newsroom/stats/nationwide-encounters> [geraadpleegd op 15/02/2024]

United Nations (UN), *International Covenant on Civil and Political Rights*, 16/12/1966, https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=ind&mtdsg_no=iv-4&chapter=4&clang=en [geraadpleegd op 04/10/2021]

United States Department of State (USDoS), *Venezuela 2022, Human Rights Report*, 02/2023, p.31, https://www.state.gov/wp-content/uploads/2023/02/415610_VENEZUELA-2022-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf [geraadpleegd op 08/02/2024]

United States Department of State (USDoS), *United States to Resume Removals of Venezuelans Who Do Not Have a Legal Basis to Remain in the United States to Venezuela*, 05/10/2023, [United States to Resume Removals of Venezuelans Who Do Not Have a Legal Basis to Remain in the United States to Venezuela - United States Department of State](#) [geraadpleegd op 02/02/2024]

Venezuela analysis, *Venezuela's Migration Conundrum: Rethinking Repatriation*, 03/08/2021, <https://venezuelanalysis.com/analysis/15277> [geraadpleegd op 20/09/2021]

VenezuelaNews, *Agreement! "Return to the Homeland" from the United States to Venezuela (+Communication)*, 05/10/2023, [There will be a Return to the Homeland plan from the United States \(venezuela-news.com\)](#) [geraadpleegd op 02/02/2024]

Vluchtelingenwerk Nederland, *Vluchtelingen in getallen 2023*, 08/2023, https://www.vluchtelingenwerk.nl/sites/default/files/2023-08/Vluchtelingen%20in%20getallen%202023_V04.pdf [geraadpleegd op 15/02/2024]

Voz media, *International scandal: Maduro dictatorship kidnapped a former military officer on Chilean soil*, 21/02/2024, <https://voz.us/international-scandal-maduro-dictatorship-kidnapped-a-former-military-officer-on-chilean-soil/?lang=en> [geraadpleegd op 22/02/2024]

Witness at the Border (Cartwright T.), *CE Air Flights December 2023 and Last 12 Months*, 03/01/2024, [1/3/24 – Witness at the Border](#) [geraadpleegd op 02/02/2024]